

YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY HIMOYA SIYOSATINING INSON QADRI TAMOYILI BILAN UYG‘UNLIGI

Buriyev Bunyod Anvarovich

Ichki ishlar vazirligi xodimi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada Yangi O‘zbekistonda ijtimoiy himoya siyosatining inson qadri tamoyili bilan uyg‘unligi ijtimoiy-falsafiy nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Ijtimoiy himoya tizimi faqat moddiy yordam yoki nafaqa berish mexanizmi sifatida emas, balki inson sha‘ni, ijtimoiy adolat, birdamlik, imkoniyatlar tengligi va jamiyat barqarorligini ta‘minlovchi murakkab ijtimoiy institut sifatida talqin etiladi. Maqolada yangilangan konstitutsiyaviy asoslar, ijtimoiy davlat g‘oyasi, Ijtimoiy himoya milliy agentligi faoliyati, mahalla darajasidagi manzilli yordam, raqamlashtirish va ijtimoiy xizmatlar samaradorligi masalalari yoritiladi. Muallif ijtimoiy himoya siyosatining asosiy falsafiy mazmuni insonni davlat siyosatining markaziga qo‘yish, ehtiyojmand qatlamlarni jamiyat hayotiga faol qo‘shish va ijtimoiy tenglikni amaliy qadriyatga aylantirishdan iborat ekanini asoslaydi.

Kalit so‘zlar: *ijtimoiy himoya, inson qadri, Yangi O‘zbekiston, ijtimoiy davlat, ijtimoiy adolat, birdamlik, mahalla, manzilli yordam, ijtimoiy xizmat, inson huquqlari.*

АННОТАЦИЯ

В статье анализируется согласованность политики социальной защиты в Новом Узбекистане с принципом человеческого достоинства с социально-философской точки зрения. Система социальной защиты рассматривается не только как механизм материальной помощи и выплат, но и как сложный социальный институт, обеспечивающий достоинство человека, социальную справедливость, солидарность, равенство возможностей и общественную стабильность. В статье освещаются обновленные конституционные основы, идея социального государства, деятельность Национального агентства социальной защиты, адресная помощь на уровне махалли, цифровизация и эффективность социальных услуг. Обосновывается, что философское содержание социальной политики состоит в постановке человека в центр государственной политики, включении уязвимых слоев населения в общественную жизнь и превращении социальной справедливости в практическую ценность.

Ключевые слова: *социальная защита, человеческое достоинство, Новый Узбекистан, социальное государство, социальная справедливость, солидарность, махалля, адресная помощь, социальная услуга, права человека.*

ABSTRACT

The article analyzes the harmony between social protection policy in New Uzbekistan and the principle of human dignity from a socio-philosophical perspective. Social protection is interpreted not only as a mechanism of financial support or benefit provision, but also as a complex social institution that ensures human dignity, social justice, solidarity, equality of opportunity and social stability. The article examines the renewed constitutional foundations, the idea of a social state, the activities of the National Agency for Social Protection, targeted assistance at the mahalla level, digitalization and the effectiveness of social services. The author argues that the philosophical meaning of social protection policy lies in placing the human being at the center of public policy, integrating vulnerable groups into social life and transforming social justice into a practical value.

Keywords: *social protection, human dignity, New Uzbekistan, social state, social justice, solidarity, mahalla, targeted assistance, social service, human rights.*

KIRISH

Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining zamonaviy bosqichida ijtimoiy himoya masalasi davlat siyosatining eng muhim yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Chunki inson qadri, inson manfaatlari va inson huquqlarini amalda ta‘minlash faqat huquqiy deklaratsiyalar bilan emas, balki real hayotiy sharoitlarda har bir fuqaroning ijtimoiy ehtiyojlarini hisobga oladigan samarali institutlar orqali namoyon bo‘ladi. Ijtimoiy himoya siyosati shu jihatdan jamiyatning eng nozik va eng mas‘uliyatli sohalaridan biridir. Unda davlatning insonparvarlik mohiyati, jamiyatdagi adolat darajasi, fuqarolar o‘rtasidagi birdamlik va davlatga bo‘lgan ishonch mezonlari mujassam bo‘ladi.

Bugungi kunda ijtimoiy himoyani faqat kam ta‘minlangan oilalarga nafaqa yoki moddiy yordam ajratish bilan cheklab bo‘lmaydi. Zamonaviy yondashuvda ijtimoiy himoya kengroq mazmunga ega: u bandlik, sog‘liqni saqlash, ta‘lim, nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun qulay muhit yaratish, bolalar huquqlarini himoya qilish, keksalar va yolg‘iz shaxslarni qo‘llab-quvvatlash, gender tenglik, ijtimoiy xizmatlar, rehabilitatsiya, psixologik maslahat va ijtimoiy integratsiya kabi yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi. Bularning barchasi inson qadri tamoyilining amaliy ifodasidir.

O‘zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida davlat o‘z faoliyatini inson farovonligi, jamiyatning barqaror rivojlanishi, qonuniylik, ijtimoiy adolat va birdamlik prinsiplari asosida amalga oshirishi belgilangan [1]. Bu qoida ijtimoiy himoya siyosatining falsafiy va huquqiy asosini yanada mustahkamlaydi. Demak, ijtimoiy himoya insonni yordam obyektiga aylantirish emas, balki uning

qadr-qimmati, faolligi, huquqiy imkoniyatlari va jamiyatdagi munosib o'rnini ta'minlashga qaratilgan tizimli siyosatdir.

Maqolaning maqsadi Yangi O'zbekistonda ijtimoiy himoya siyosatining inson qadri tamoyili bilan uyg'unligini ijtimoiy-falsafiy jihatdan ochib berishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun ijtimoiy himoyaning falsafiy mohiyati, ijtimoiy davlat konsepsiyasi, institutsional islohotlar, manzilli yordam, mahalla omili va raqamli ijtimoiy xizmatlar masalalari tahlil qilinadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ijtimoiy himoya siyosatining falsafiy asosini, avvalo, inson qadri tushunchasi tashkil etadi. Inson qadri shaxsning tabiiy huquqlari, sha'ni, erkinligi, jamiyatdagi o'rni, o'z qobiliyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyati va ijtimoiy munosabatlarda kamsitilmaslik huquqi bilan bog'liq. Ijtimoiy himoya tizimi ana shu qadriyatlarni himoya qiluvchi amaliy mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Falsafiy nuqtayi nazardan, ijtimoiy himoya insonning zaifligini tan olish bilan birga, uning imkoniyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan gumanistik faoliyatdir.

Har qanday jamiyatda inson turli hayotiy xavf-xatarlar bilan yuzlashadi: kasallik, nogironlik, ishsizlik, boquvchisini yo'qotish, qarilik, ijtimoiy yolg'izlik, kambag'allik yoki favqulodda vaziyatlar. Bunday holatlarda shaxsning o'z kuchi bilan muammolarni hal etishi doimo ham mumkin bo'lavermaydi. Shu sababli ijtimoiy himoya jamiyatning o'z a'zolari oldidagi axloqiy mas'uliyati va davlatning konstitutsiyaviy burchi sifatida shakllanadi. Bu masalada insonparvarlik, adolat va birdamlik kategoriyalari markaziy ahamiyatga ega.

Ijtimoiy adolat tushunchasi ijtimoiy himoya siyosatining asosiy mezonlaridan biridir. Adolat shuni anglatadiki, jamiyatdagi resurslar va imkoniyatlar faqat kuchli guruhlar manfaatiga xizmat qilmasligi, balki ehtiyojmand, imkoniyati cheklangan va himoyaga muhtoj qatlamlar manfaatini ham qamrab olishi lozim. Bunday yondashuv ijtimoiy tenglikni to'liq bir xillik deb emas, balki har bir insonning hayotiy holatiga mos imkoniyat yaratish sifatida talqin etadi. Demak, ijtimoiy himoya tenglashtirish emas, balki inson uchun boshlang'ich imkoniyatlar adolatini ta'minlashdir.

Yangi O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimining inson qadri bilan uyg'unlashuvi, avvalo, davlat siyosatining konseptual o'zgarishida ko'rinadi. Ijtimoiy yordam ilgari ko'proq moddiy ko'mak va ayrim to'lovlar shaklida tasavvur qilingan bo'lsa, hozirgi bosqichda u kompleks ijtimoiy xizmatlar, profilaktika, rehabilitatsiya, ijtimoiy moslashuv va shaxsni jamiyatga qayta qo'shish tizimi sifatida qaralmoqda. Bu esa ijtimoiy himoya siyosatini passiv yordamdan faol qo'llab-quvvatlash modeliga o'tkazadi.

Bunday yangilanish ijtimoiy davlat konsepsiyasi bilan bevosita bog‘liq. Ijtimoiy davlat shunchaki budjetdan mablag‘ ajratuvchi davlat emas, balki fuqarolarning munosib hayot kechirishi, ijtimoiy xizmatlardan foydalanishi, mehnat qilishi, ta‘lim olishi, sog‘lom yashashi va jamiyat hayotida faol ishtirok etishi uchun zarur sharoit yaratadigan davlatdir. Ijtimoiy davlat g‘oyasi insonni iqtisodiy ko‘rsatkichlar ortida yo‘qotib qo‘ymaslikni, aksincha, barcha islohotlarning yakuniy mezoni sifatida inson farovonligini belgilashni talab qiladi. Konstitutsiyani amalga oshirish bo‘yicha chora-tadbirlarda ham ijtimoiy davlat qurish, ijtimoiy adolat va birdamlik prinsiplarini joriy etish strategik maqsad sifatida qayd etilgan [2].

Ijtimoiy himoya siyosatidagi muhim institutsional qadam O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligi faoliyatining yo‘lga qo‘yilishi bilan bog‘liq. Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko‘rsatish hamda samarali nazorat tizimini shakllantirish bo‘yicha 2023-yil 1-iyundagi PF-82-son Farmonda agentlik faoliyatini tashkil etish va ijtimoiy xizmatlar hamda yordam ko‘rsatish tizimini rivojlantirish bo‘yicha 2023-2025-yillarga mo‘ljallangan chora-tadbirlar dasturi tasdiqlangan [3]. Ushbu institutsional markazlashuv ijtimoiy himoya sohasidagi tarqoqlikni kamaytirish, xizmatlarni muvofiqlashtirish va ehtiyojmand shaxsga yagona yondashuvni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Ijtimoiy himoya tizimining markazlashuvi inson qadri tamoyili uchun muhimdir, chunki muhtoj fuqaro turli idoralar o‘rtasida sarson bo‘lib qolmasligi kerak. Inson qadri davlat xizmatlarini olish jarayonida ham namoyon bo‘ladi: fuqaro o‘z muammosini izohlashda hurmatli munosabatga, tezkor javobga, adolatli baholashga va shaffof qarorga ega bo‘lishi lozim. Shu sababli ijtimoiy himoya tizimida ma‘muriy qulaylik ham falsafiy ma‘noga ega: u insonni byurokratik to‘siqlar oldida ojiz qoldirmaydi, balki davlat xizmatini insonga yaqinlashtiradi.

Mahalla institutining ijtimoiy himoya siyosatidagi o‘rni alohida ahamiyatga ega. Mahalla tarixan o‘zaro yordam, mehr-oqibat, qo‘shnichilik, jamoaviy mas‘uliyat va ma‘naviy nazorat makoni bo‘lib kelgan. Zamonaviy ijtimoiy himoya sharoitida esa mahalla ehtiyojmand oilalarni aniqlash, ularning real holatini o‘rganish, ijtimoiy xizmatni manzilli tashkil etish va fuqarolar bilan davlat o‘rtasida ko‘prik vazifasini bajaradi. Bu jarayonda mahalla nafaqat ma‘muriy bo‘g‘in, balki ijtimoiy birdamlikni saqlovchi ma‘naviy institut sifatida maydonga chiqadi.

Manzilli yordam tamoyili inson qadri bilan uzviy bog‘liq. Chunki umumiy, hamma uchun bir xil va individual holatni hisobga olmaydigan yordam ko‘pincha haqiqiy ehtiyojmandni chetlab o‘tishi mumkin. Manzillilik esa shaxsning yoki oilaning aniq hayotiy vaziyatini o‘rganishni, muammoning ildiz sabablarini aniqlashni va unga mos yordam turini tanlashni talab qiladi. Masalan, ayrim oila

uchun moddiy yordam zarur bo'lsa, boshqa bir oila uchun bandlikka ko'mak, kasbga o'qitish, psixologik maslahat, tibbiy reabilitatsiya yoki bolalar ta'limini qo'llab-quvvatlash muhimroq bo'lishi mumkin.

Shu nuqtayi nazardan, ijtimoiy himoya siyosati nafaqat oqibatlarini yumshatish, balki ijtimoiy muammolarning oldini olishga qaratilishi kerak. Falsafiy jihatdan bu profilaktik yondashuv insonni muammo yuzaga kelgandan keyingina ko'riladigan obyekt sifatida emas, balki rivojlanish imkoniyatiga ega faol subyekt sifatida tan olishdir. Ijtimoiy himoya tizimining ilg'or modeli fuqaroni qaramlikka o'rgatmaydi; aksincha, uning mustaqil hayot kechirish salohiyatini tiklaydi, qo'llab-quvvatlaydi va ijtimoiy faolligini oshiradi.

Raqamlashtirish ijtimoiy himoya siyosatida inson qadri tamoyilini amaliy ta'minlashning muhim omillaridan biriga aylanmoqda. Raqamli tizimlar yordamida murojaatlarni tezroq ko'rib chiqish, xizmatlarni shaffoflashtirish, ehtiyojmand guruhlarni aniqroq aniqlash, hujjatbozlikni kamaytirish va korrupsion xavflarni cheklash mumkin. 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlar doirasida professional ijtimoiy xizmatlar tizimini tubdan takomillashtirish vazifasi belgilangan bo'lib, ijtimoiy xizmatlarning raqamlashtirilganlik darajasini 85 foizga yetkazish, ariza qabul qilingandan xizmat boshlangunga qadar kutish davomiyligini 9 kungacha qisqartirish hamda ijtimoiy karta bilan ta'minlangan aholi sonini 3 million nafarga yetkazish ko'rsatkichlari qayd etilgan [4].

Bu ko'rsatkichlar oddiy texnik vazifa emas. Ular insonning davlatdan yordam olish huquqini tezkor va qulay shaklda amalga oshirish bilan bog'liq. Kutish muddatining qisqarishi, elektron ma'lumotlar almashinuvi va ijtimoiy kartaning kengayishi fuqaroning vaqtini, mablag'ini va ruhiy kuchini tejaydi. Demak, raqamlashtirishning falsafiy qiymati shundaki, u ijtimoiy xizmatni insonning real ehtiyojiga yaqinlashtiradi. Biroq bu jarayonda raqamli tengsizlik muammosi ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Internetdan foydalanish imkoniyati past, raqamli savodxonligi yetarli bo'lmagan yoki hujjatlarni mustaqil topshira olmaydigan fuqarolar alohida qo'llab-quvvatlanishi lozim.

Nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash ijtimoiy himoya siyosatining eng muhim insonparvar yo'nalishlaridan biridir. Inson qadri nuqtayi nazaridan nogironlik shaxsning jamiyatdagi qiymatini kamaytirmaydi; aksincha, jamiyat va davlat uning imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish uchun qulay muhit yaratishi shart. PF-21-son hujjatda nogironligi bo'lgan shaxslar uchun protez-ortopediya moslamalari va reabilitatsiya texnik vositalari turlarini kengaytirish, reabilitatsiya qilingan shaxslarning funktsionalligini yaxshilash darajasini oshirish kabi ko'rsatkichlar

belgilangan [4]. Bu yondashuv ijtimoiy himoyani faqat to'lov bilan emas, balki hayot sifatini oshirish va ijtimoiy ishtirok imkoniyatini yaratish bilan bog'laydi.

Bolalarni ijtimoiy himoya qilish ham inson qadri tamoyilining kelajak avlodlar bilan bog'liq ifodasidir. Yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar, alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan bolalar, nogironligi bo'lgan bolalar jamiyatning alohida e'tiborini talab qiladi. Davlat siyosatida bunday bolalarni parvarish qilish, ta'limga jalb etish, kunduzgi parvarish bilan qamrab olish va jamiyatga integratsiyalash masalalari alohida ko'rsatkichlar sifatida belgilangan [4]. Bu esa bolaga yordam ko'rsatishni faqat rahm-shafqat doirasida emas, balki uning shaxs sifatidagi huquqini tan olish darajasiga olib chiqadi.

Ijtimoiy himoya siyosatining samaradorligi xalqaro kontekstda ham muhim ahamiyatga ega. ILO ma'lumotlariga ko'ra, dunyo aholisining 52,4 foizi kamida bitta ijtimoiy himoya nafaqasi bilan qamrab olingan bo'lsa-da, 47,6 foiz aholi hanuz biror ijtimoiy himoya mexanizmidan foydalana olmaydi [5]. Bu global tafovut ijtimoiy himoyaning nafaqat milliy, balki umumjahon taraqqiyot muammosi ekanini ko'rsatadi. O'zbekiston tajribasi aynan shu global jarayonda ijtimoiy himoya tizimini institutsional mustahkamlash va inson qadriga yo'naltirishga intilayotgan model sifatida qaralishi mumkin.

O'zbekiston bo'yicha xalqaro tashkilotlar ham ijtimoiy himoya tizimidagi tarqoqlik va qamrov masalalariga e'tibor qaratgan. UNICEF ma'lumotlarida ilgari tizimning institutsional, siyosiy va dasturiy darajada tarqoqligi, shuningdek, barcha zaif guruhlarni to'liq qamrab olmasligi qayd etilgan; shu bilan birga yagona institut orqali ijtimoiy himoya boshqaruvini mustahkamlash zarurligi ta'kidlangan [6]. Bu holat Yangi O'zbekistonda Ijtimoiy himoya milliy agentligi tashkil etilishi va xizmatlarni mahalla darajasida keys-menejment asosida rivojlantirish zarurligini yanada dolzarblashtiradi.

Ijtimoiy himoya va kambag'allikni qisqartirish o'rtasida bevosita bog'liqlik mavjud. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda milliy kambag'allik darajasi 2021-yildagi 17 foizdan 2023-yilda 11 foizga tushgan va qariyb 1,6 million kishi kambag'allikdan chiqqan [7]. Bunday natijalar ijtimoiy siyosatning iqtisodiy islohotlar bilan uyg'unligini ko'rsatadi. Ammo falsafiy jihatdan muhim masala shundaki, kambag'allikni qisqartirish faqat statistik ko'rsatkich emas, balki insonning o'z hayoti ustidan nazoratini tiklash, ijtimoiy imkoniyatlarga ega bo'lish va o'zini jamiyatning to'laqonli a'zosi sifatida his qilish jarayonidir.

Shu bilan birga, ijtimoiy himoya tizimi oldida qator muammolar ham mavjud. Birinchidan, ehtiyojmandlikni baholash mezonlari doimo takomillashtirib borilishi kerak. Chunki ayrim oilalarning muammosi daromad ko'rsatkichi bilan to'liq

ifodalanmaydi; sog‘liq, qarz, nogironlik, psixologik bosim, uy-joy sharoiti, parvarish majburiyatlari kabi omillar ham e‘tiborga olinishi zarur. Ikkinchidan, ijtimoiy xizmatlar sifati hududlar bo‘yicha bir xil bo‘lishi kerak. Uchinchidan, yordam oluvchiga nisbatan stereotip va kamsituvchi munosabatlarga yo‘l qo‘yilmasligi zarur. Chunki ijtimoiy himoyaning maqsadi insonni pastroq maqomga tushirish emas, balki uning qadrini saqlashdir.

To‘rtinchidan, ijtimoiy himoya tizimida mutaxassislarning kasbiy va axloqiy kompetensiyasi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ijtimoiy xodim, mahalla faoli, psixolog, tibbiy-ijtimoiy xizmat ko‘rsatuvchi mutaxassis fuqaroga faqat hujjat egasi sifatida emas, balki murakkab hayotiy vaziyatdagi inson sifatida qarashi lozim. Bu yerda kasbiy etika, maxfiylik, hurmat, empatiya va mas‘uliyat muhim qadriyatlar sifatida namoyon bo‘ladi. Inson qadri tamoyili aynan xizmat ko‘rsatish jarayonidagi munosabat madaniyatida sinovdan o‘tadi.

Beshinchidan, ijtimoiy himoyani faqat davlat zimmasidagi vazifa sifatida tasavvur qilish yetarli emas. Fuqarolik jamiyati institutlari, nodavlat notijorat tashkilotlari, xususiy sektor, homiylar, mahalla jamoatchiligi va ommaviy axborot vositalari ham bu jarayonda muhim rol o‘ynaydi. Ijtimoiy birdamlik jamiyat a‘zolari o‘rtasida o‘zaro mas‘uliyatni kuchaytiradi. Shu ma’noda, ijtimoiy himoya siyosati jamiyatning ma’naviy salohiyatini ham aks ettiradi: zaif qatlamlarga munosabat orqali jamiyatning insonparvarlik darajasi ko‘rinadi.

Inson qadri tamoyili ijtimoiy himoya siyosatida uch asosiy darajada namoyon bo‘ladi. Birinchi daraja — huquqiy daraja: bunda Konstitutsiya va qonunlarda inson huquqlari, ijtimoiy adolat, birdamlik va davlatning majburiyatlari mustahkamlanadi. Ikkinchi daraja — institutsional daraja: bunda agentliklar, markazlar, jamg‘armalar, mahalla tizimi va raqamli platformalar orqali xizmatlar tashkil etiladi. Uchinchi daraja — amaliy-ma’naviy daraja: bunda fuqaro real hayotda yordamni o‘z vaqtida, hurmat bilan va ehtiyojiga mos shaklda oladi. Ana shu uch daraja uyg‘unlashgandagina ijtimoiy himoya inson qadri tamoyilining haqiqiy ifodasiga aylanadi.

Yangi O‘zbekistonda ijtimoiy himoya siyosatining yana bir falsafiy xususiyati uning jamiyat barqarorligi bilan bog‘liqligidir. Ijtimoiy himoyasiz jamiyatda norozilik, begonalashuv, adolatsizlik hissi va ijtimoiy ziddiyatlar kuchayishi mumkin. Aksincha, adolatli va shaffof ijtimoiy himoya tizimi fuqarolarning davlatga ishonchini mustahkamlaydi, ijtimoiy hamjihatlikni kuchaytiradi va fuqarolik mas‘uliyatini oshiradi. Shuning uchun ijtimoiy himoya siyosati nafaqat ijtimoiy yordam, balki ijtimoiy barqarorlik va milliy taraqqiyotning muhim omilidir.

Maqola mavzusi doirasida muhim nazariy xulosa shuki, inson qadri tamoyili ijtimoiy himoya siyosatiga ikki tomonlama mazmun beradi. Bir tomondan, u ijtimoiy himoyaning maqsadini belgilaydi: har bir inson munosib hayot kechirishi, huquq va imkoniyatlardan foydalanishi kerak. Ikkinchi tomondan, u ijtimoiy himoya vositalarining sifatini baholaydi: yordam shaffof, manzilli, kamsitmasdan, byurokratik to'siqlarsiz va inson sha'niga mos tarzda ko'rsatilishi lozim. Shu bois inson qadri faqat shior emas, balki ijtimoiy siyosatni baholovchi asosiy mezondir.

XULOSA

Yangi O'zbekistonda ijtimoiy himoya siyosatining inson qadri tamoyili bilan uyg'unligi ijtimoiy-falsafiy jihatdan chuqur mazmunga ega. Bu uyg'unlik, avvalo, insonni davlat siyosatining markaziga qo'yish, uning sha'ni va huquqlarini tan olish, ehtiyojmand qatlamlarni qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy adolat va birdamlikni amaliy mexanizmlarga aylantirish orqali namoyon bo'ladi. Ijtimoiy himoya tizimi insonning zaif holatlarida unga yordam berish bilan birga, uning mustaqil yashash, jamiyatga qo'shilish va o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish imkoniyatini ham kengaytiradi.

Maqolada ko'rib chiqilganidek, yangilangan konstitutsiyaviy asoslar, ijtimoiy davlat g'oyasi, Ijtimoiy himoya milliy agentligi faoliyati, mahalla darajasidagi manzilli yordam, raqamlashtirish, ijtimoiy karta, nogironligi bo'lgan shaxslar va bolalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha chora-tadbirlar inson qadri tamoyilining amaliy ifodalaridir. Shu bilan birga, tizim samaradorligi ehtiyojmandlikni adolatli baholash, xizmatlar sifatini hududlar kesimida tenglashtirish, raqamli tengsizlikni kamaytirish, ijtimoiy xodimlar malakasini oshirish va fuqaroga hurmatli munosabatni mustahkamlash bilan bevosita bog'liq.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekistonda ijtimoiy himoya siyosati inson qadrini ulug'lashning muhim ijtimoiy institutiga aylanmoqda. Uning asosiy vazifasi faqat yordam berish emas, balki insonni jamiyatning faol, hurmatga loyiq va huquqlarga ega subyekti sifatida qo'llab-quvvatlashdir. Kelgusida bu yo'nalishda ijtimoiy himoyaning profilaktik, manzilli, raqamli va insonparvarlikka asoslangan mexanizmlarini yanada chuqurlashtirish jamiyat barqarorligi, ijtimoiy adolat va inson farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 2023-yil 30-aprel. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi: lex.uz.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 8-maydagi PF-67-son Farmoni. "Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini amalga oshirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida". lex.uz.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 1-iyundagi PF-82-son Farmoni. “Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko‘rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo‘lga qo‘yish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar to‘g‘risida”. lex.uz.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son Farmoni. “Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”. lex.uz.
5. International Labour Organization. World Social Protection Report 2024–26: In figures. ILO, 2024.